

ИСПИТИВАЊЕ - КОНТРОЛИСАЊЕ - СЕРТИФИКАЦИЈА - КАКО ИХ РАЗЛИКОВАТИ?

Љубица М. ЖИВАНИЋ, АТС, Београд
мр Драган Р. БАЏИЋАР, АТС, Београд

ATC Akreditaciono telo Srbije

Због чега дилеме код тела за оцењивање усаглашености (ТОУ) ?

- сличности неких послова оцењивања усаглашености (испитивања, контролисања и сертификације производа) које се јављају због међусобне повезаности ових поступака а која се може препознати и у самим дефиницијама истих
- у нашој земљи још увек недовољна прилагођеност законских оквира европској регулативи као и
- постојање раскорака у препознавању врсте оцењивања усаглашености у националној регулативи у односу на референтне стандарде по којима се акредитују ТОУ -последича различито тумачење активности оцењивања усаглашености

ATC Akreditaciono telo Srbije

ЛАБОРАТОРИЈЕ ЗА ИСПИТИВАЊЕ, КОНТРОЛНА ТЕЛА И ТЕЛА ЗА СЕРТИФИКАЦИЈУ ПРОИЗВОДА- АСПЕКТ АКРЕДИТАЦИЈЕ

- (1) Различита **референтна документа** по којима се ТОУ акредитује у зависности од врсте оцењивања усаглашености (SRPS ISO/IEC 17025:2006, SRPS ISO/IEC 17020:2002, SRPS EN 45011:2004)
- (2) Различите врсте **исправа о усаглашености** се издају за различите врсте оцењивања усаглашености, као и садржај истих (извештаји о испитивању/извештаји о контролисању и/или сертификати о контролисању, сертификати)
- (3) Разлика у документима у којима су дати **поступци** по којима обавља послове оцењивања усаглашености (методе испитивања, захтеви за контролисање, шеме сертификације)

ATC Akreditaciono telo Srbije

ЛАБОРАТОРИЈЕ ЗА ИСПИТИВАЊЕ, КОНТРОЛНА ТЕЛА И ТЕЛА ЗА СЕРТИФИКАЦИЈУ ПРОИЗВОДА- АСПЕКТ АКРЕДИТАЦИЈЕ

- Повезаност испитивања, контролисања и сертификације препознатљива у референтним стандардима:

SRPS ISO/IEC 17020:2002 т2

- дефиниција контролисања: “контролисање је испитивање неког пројекта производа, производа, услуге...” и
- напомена 2: резултати контролисања се могу користити као подршка сертификацији

ATC Akreditaciono telo Srbije

ЛАБОРАТОРИЈЕ ЗА ИСПИТИВАЊЕ, КОНТРОЛНА ТЕЛА И ТЕЛА ЗА СЕРТИФИКАЦИЈУ ПРОИЗВОДА- АСПЕКТ АКРЕДИТАЦИЈЕ

SRPS ISO/IEC 17025:2006 напомена из т.5.10.5

- наглашава да мишљења и тумачења која се дају у извештајима о испитивању не треба мешати са контролисањем и сертификавањем производа

SRPS EN 45011:2004 део 1.2.

- из кога произилази да је могуће да систем сертификације буде заснован на нпр. само поступку испитивања типа или контролисању узорка узетог из продаје

ATC Akreditaciono telo Srbije

РАЗЛИКА ИЗМЕЂУ ЛАБОРАТОРИЈЕ ЗА ИСПИТИВАЊЕ И КОНТРОЛНОГ ТЕЛА

- Потребно је уочити да испитивање једне карактеристике или више карактеристика неког производа не значи да је обављено контролисање производа.
- Пример: испитивањем издрживости намештаја не значи да је намештај у одређеном квалитету. За то је потребно извршити сва испитивања (нпр. квалитета материјала, отпорности површине итд.) и прегледе који се захтевају документом у коме су дати захтеви за квалитет одређене врсте намештаја.

ATC Akreditaciono telo Srbije

РАЗЛИКА ИЗМЕЂУ ЛАБОРАТОРИЈЕ ЗА ИСПИТИВАЊЕ И КОНТРОЛНОГ ТЕЛА

Област испитивања без разарања (IBR)

- Европска кооперација за акредитацију (EA) је фебруара 2003. издала документ о акредитацији организација за IBR
- Према том документу IBR активности се могу акредитовати према ISO/IEC 17025 и ISO/IEC 17020

ATC Akreditaciono telo Srbije

<p>организација акредитована за обављање IBR-а према ISO/IEC 17025 издаје извештај о испитивању за следеће активности</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ испитивања дефинисана стандардима и поступцима ✓ интерпретација (тумачење) резултата испитивања према дефинисаним границама примењених стандарда и утврђивање усаглашености 	<p>контролно тело акредитовано за обављање IBR-а према ISO/IEC 17020 издаје извештај о контролисању за следеће активности</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ испитивања дефинисана стандардима и поступцима ✓ интерпретација (тумачење) резултата испитивања на основу примењених стандарда и утврђивање усаглашености ✓ утврђивање значаја нађених грешака, на основу резултата испитивања.
--	--

ATC Akreditaciono telo Srbije

РАЗЛИКА ИЗМЕЂУ ЛАБОРАТОРИЈЕ ЗА ИСПИТИВАЊЕ И КОНТРОЛНОГ ТЕЛА

Искуства АТС у области посуда под притиском
ЛИ

Предмет испитивања материјал/ производ	Испитивања/врсте испитивања коришћена техника	Метода испитивања (правилник, стандард, валидована метода)
Стабилне посуде под притиском	Испитивање течностима под притиском (у експлоатацији)	SRPS M.E2.201:1978 т.5
	Испитивање гасом под притиском (у експлоатацији)	SRPS M.E2.201:1978 т.6

РАЗЛИКА ИЗМЕЂУ ЛАБОРАТОРИЈЕ ЗА ИСПИТИВАЊЕ И КОНТРОЛНОГ ТЕЛА

Искуства АТС у области посуда под притиском
КТ

Област контролисања	Врста контролисања	Референтна документа (интерни поступци/прописи/ правилници)
Стабилне посуде под притиском	Контролисање у току употребе - Периодично контролисање - Ванредно контролисање	Правилник о техничким нормативима за стабилне посуде под притиском ("Службени лист СФРЈ" бр. 16/1983)

НЕКЕ РАЗЛИКЕ ИЗМЕЂУ КОНТРОЛИСАЊА И СЕРТИФИКАЦИЈЕ ПРОИЗВОДА

Активност	Контролисање	Сертификација производа
Природа посла	- Непосредно /директно/ утврђивање усаглашености -Није неопходно да контролисање врши трећа страна -Контролисање појединачно или у малим серијама произведених производа (сложени производи и производи од битног значаја)	- Посредно /индиректно/ утврђивање усаглашености -Контролисање увек од " треће " стране -контролисање првенствено производа у великим серијама

НЕКЕ РАЗЛИКЕ ИЗМЕЂУ КОНТРОЛИСАЊА И СЕРТИФИКАЦИЈЕ ПРОИЗВОДА

Активност	Контролисање	Сертификација производа
Издавање лиценце	Не издаје се	Даје се испоруочиоцу а у вези издатог сертификата Може се дати и повући
Означивање производа	Знак се ставља само на производима који су контролисани	Знак се може ставити на сертификован производ за који је издата лиценца

НЕКЕ РАЗЛИКЕ ИЗМЕЂУ КОНТРОЛИСАЊА И СЕРТИФИКАЦИЈЕ ПРОИЗВОДА

Активност	Контролисање	Сертификација производа
Поузданост	У извештајима о контролисању се даје стање и време контролисања	Обезбеђује се континуирана поузданост усаглашености (сертификати не садрже детаље у вези контролисања/испитивања)
Надзор	Само ако се то тражи као подршка контролисању	Обично неопходан за обезбеђење континуираног осигурања усаглашености

НЕКЕ РАЗЛИКЕ ИЗМЕЂУ КОНТРОЛИСАЊА И СЕРТИФИКАЦИЈЕ ПРОИЗВОДА

Искуства АТС у области лифтова КТ

Област контролисања	Врста контролисања	Референтна документа (интерни поступци/прописи/правилици)
Лифтови на електрични погон за вертикални превоз лица и терета	-Контролисање пре пуштања у рад -Периодично контролисање -Контролисање поправки и модификација	Правилник о техничким нормативима за лифтове на електрични погон за вертикални превоз лица и терета ("Службени лист СФРЈ" бр.16/86), поглавље XXII и XXIII
Лифтови за вертикални превоз лица и терета на хидраулични погон	-Контролисање пре пуштања у рад -Периодично контролисање -Контролисање поправки и модификација	EN 81/2:1987, поглавље 16

НЕКЕ РАЗЛИКЕ ИЗМЕЂУ КОНТРОЛИСАЊА И СЕРТИФИКАЦИЈЕ ПРОИЗВОДА

Искуства АТС у области лифтова СП

Производ/група производа	Референтна документа
Лифтови на електрични погон за вертикални превоз лица и терета	Правилник о обавезном атестирању лифтова на електрични погон за вертикални превоз лица и терета, и о условима које морају да испуњавају организације удруженог рада овлашћене за атестирање тих производа ("Службени лист СФРЈ" бр.27/90)
Лифтови за вертикални превоз лица и терета на хидраулични погон	Поступак сертификације ПСХЛ 002

НЕКЕ РАЗЛИКЕ ИЗМЕЂУ КОНТРОЛИСАЊА И СЕРТИФИКАЦИЈЕ ПРОИЗВОДА

- Сертификациона тела за производе могу самостално да обављају послове контролисања у оквиру система сертификације, а такође могу да користе резултате добијене од контролних организација (захтев 4.4 стандарда SRPS EN 45011 који се односи на подуговарање) – у том случају део послова сертификације (активност контролисања) реализују КТ

ИСПИТИВАЊЕ-КОНТРОЛИСАЊЕ-СЕРТИФИКАЦИЈА

- Једна од области у којој је АТС акредитовао лабораторије за испитивање, контролне организације и сертификациона тела је безбедност електричних апарата и уређаја
- Испитивања безбедносних параметара се користе као подршка сертификацији електричних уређаја, док се контролисање користи у сврху надзора над сертифицираним производом према успостављеној шеми сертификације

ATC Akreditaciono telo Srbije

ИСПИТИВАЊЕ-КОНТРОЛИСАЊЕ-СЕРТИФИКАЦИЈА

- Лабораторија за испитивање и контролна организација у овом случају имају врло сличан готово идентична референтна документа по којима спроводе послове оцењивања усаглашености, јер су у истим дати и методе испитивања и захтеви за контролисање али су излазни документи различити сходно захтевима стандарда по којима се акредитују. Сертификација се у овом случају ради према обавезној шеми датој у наредбама о обавезном атестирању ових уређаја.

ATC Akreditaciono telo Srbije

- И поред побројаних разлика за разматране послове оцењивања усаглашености уочљиво је да је понекад тешко утврдити границу између истих.
- Постојање докумената ЕА са јасно утврђеним разграничењима послова која обављају различита тела за оцењивање усаглашености отклонило би недоумице и олакшало рад како ТОУ тако и акредитационим телима.

ATC Akreditaciono telo Srbije